

købmand, som fik borgerskab $13\frac{1}{2}$ 89 og 1694 boede i Strandstræde, men hvis dødsbo $25\frac{1}{11}$ 97 registreredes i Toldbodgade; — eller mulig var han den handelsmand Peder Hansen Klein, der $12\frac{1}{9}$ 98 omtales i vinhandlernes lavsprotokol, og som måske $23\frac{1}{3}$ 1702 havde bryllup i Fruekirke med Maren Jensdatter; — 2) *Mågens Hansen Klein*, døbt i Fruekirke $10\frac{1}{3}$ 1654, ti måneder efter bryllupet, altså ældste barn af 2det ægteskab; levede endnu 1684; — 3) *Dorteas Hansd. Klein*, dt. $19\frac{1}{10}$ 55, † inden 1684; — 4) *Marie Hansd. Klein*, var 1684 gift med notarius publikus Henrik Tidemand; — 5) *Elle Hansd. Klein*, var 1684 ugift. Flere børn nævnes ikke ved skiftet.

Hvorvidt nogen af de mange nulevende slægter Klein nedstamme fra rigsdagsmanden, er højst usikkert. Måske er det tilfældet med professor Vilhelm Klein og hans fem syskinde, men han kender ikke sine forfædre længer tilbage end til sin tipoldefader, skrædermester Hans Pedersen Klein († o. 1694, inden $13\frac{1}{8}$), som dog ikke helt usandsynlig kan have været en søn af vor rigsdagsmands ældste søn, ovenfor anførte Peder Hansen Klein.

Nogle Oplysninger om den adelige Familie Benkestok.

Af Archivfuldmægtig E. A. Thomle.

Jeg har allerede tidligere i dette Tidsskrifts 2. Række Bind IV. S. 124—41 meddelt nogle Oplysninger om den gamle norske Adelsslægt *Benkestok*, hvorved det efter Omstændighederne maatte ansees bevist, at *Trond Benkestok* til Jordanger og Hananger ikke, som i den danske Adels Aarbog for 1887 antaget, kunde være en *Søn af Anders Benkestok* til Meløen, men derimod maa have været en *Søn af Lagmanden i Stegen Tord Benkestok* til Jordanger, hvis Hustru og Børn ikke vare kjendte, samt at den *Brynhilde Benkestok* til Hananger og Lunde, der var gift med Hans Teiste til Bjelland, heller ikke, som der antaget, kan have

været en *Datter* af, men derimod maa have været *Søster* til for-
 anførte *Trond Benkestok* til Jordanger og Hananger. — At det
 ogsaa i Virkeligheden forholder sig saaledes, som af mig antaget,
 bestyrkes yderligere ved Omstændigheder, som jeg nedenfor nær-
 mere skal gjøre Rede for.

I en Herredagsdom af 18. Juli 1599 i en Sag mellem Sise-
 mester i Bergen Jacob Jørgensen¹⁾ og Anders Mouat angaaende
 noget Jordegods i Søndhordlen fremlagdes der et Skjøde af 31.
 August 1593, hvorved Birgitte Nilsdatter, salig Jon Benkestoks
 Efterleverske, med Samtykke af sine Sønner Torlof og Anders
 Benkestok til Meløen afhændede det omhandlede Gods til Anders
 Mouat efter først lovligten at have opbudt det til „deres (o: Bør-
 nenes) Fadersøster Fru Adeluds Benkestok og deres salig Far-
 broder Tord Benkestoks Børn“ ligesom ogsaa til deres Fader-
 søsterbørn uden at nogen vilde løse det. Jacob Jørgensen mente
 imidlertid at Kjøbet ikke var saa lovligt, som det sig burde efter
 Norges Lov, da Godset ikke var ordentlig lovbudet og heller
 ikke Kjøbet samtykt af alle Jon Benkestoks Børn „efterdi Meste-
 parten paa samme Tid vare umyndige“, men kun af de to ældste
 Sønner, at Birgitte Nilsdatter var en ufri Kvinde og at Godset
 var Jon Benkestoks Odel og ikke hans Hustrues og at det derfor
 efter Privilegierne af 31. Juli 1591 burde gaa til hans „Broder-
 børn og Søsterbørn, som af Faderen og Moderen vare fri og af
 Adel“ fremfor til en fremmed Mand. Desuden var Jon Benkestoks
 Børn Mesteparten avlet i Frillelevnet, før han fik sin Hustru
 Birgitte til Egte.

Af denne Dom fremgaar det formentlig ganske tydeligt, at
 Jon Benkestoks Børn endnu i 1593 for den største Del vare
 umyndige og at de to Sønner, der da vare voxne, nemlig Torlof
 og Anders Benkestok, der neppe kan have været meget ældre
 end sine Sødskende, i alle Fald ikke endnu dengang kan have

¹⁾ Han var Slotsskriver og Sisemester i Bergen, hvor han 5 Juni 1601 blev
 Lagmand. Han var gift med Inger Gyntersberg, en Datter af Axel Gyn-
 tersberg til Mel og Kirstine Benkestok, en Søster af Lagmanden Tord
 Benkestok og saaledes selv paa Konens Vegne odelsberettiget til det om-
 tvistede Jordegods.

været gifte og have haft Børn, langt mindre voxne Børn, og det maa derfor ogsaa ansees ganske umuligt at Trond Benkestok til Hananger, der maa være død før 1624, dog neppe i nogen høj Alder, kan have været en Søn af nogen af disse. Dernæst fremgaar det af Dommen, at Birgitte Nilsdatter har været en „ufri Kvinde“, at hendes Børn med Jon Benkestok derfor ikke har været af Adel og at saaledes heller ikke Trond Benkestok til Hananger, der altid betegnes som adelig, kan høre til Jon Benkestoks Afkom. For det tredie fremgaar det endelig af denne Herredagsdom, at Tord Benkestok til Jordanger var død før 1593 *efterladend^r sig Børn*. Desværre nævnes ikke disse i Dommen.

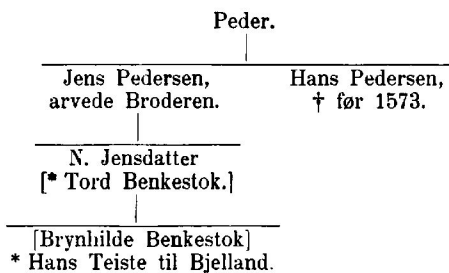
I en anden Herredagsdom af 19. Juli 1604 mellem Fru Kirsten Moritsdatter (Baden) til Gundestrup og Hans Teiste til Bjelland, der var gift med Brynhild Benkestok, en Søster af Trond Benkestok til Hananger og en Datter af Lagmanden Tord Benkestok til Jordanger, blev Hans Teiste dømt til at betale sin Kvotadel af en Del Fordringer, som Fru Kirsten havde paa „hans (Hans Teistes) Hustrues Morfader Jens Pedersen“, der havde arvet Broderen Hans Pedersen, hvem Fru Kirstens Fader Moritz Pedersen til Gundestrup¹⁾ havde laant Penge ifølge Forskrivelser dat. Kjøbenhavn 1551, Gundestrup Søndag næst før St. Laurentii Dag 1555 og Nykjøbing 1560. Desuden havde han maattet udrede en Mandebod for Hans Pedersen, som han var gaaet i Caution for. Under Sagen blev der fremlagt et Thingsvidne af Ods Herredsting af 2. Februar 1573, indeholdende, hvorledes Maren Fixdatter til Gundestrup inden Tinge havde gjort det bevisligt, at hun og hendes afgangne Husbond Morits Pedersen

¹⁾ Han henføres i Kronens Skjøder, I. Registret til den danske Adelslægt *Baden*, uvist med hvilken Hjemmel. Paa Familien Badens Stamtavle i Danmarks Adels Aarbog for 1884 findes han ikke nævnt, men i det Tillæg til Stamtavlen, der findes i Aarbogen for 1893 anføres Morits Pedersen som en Søn af Peder Lauritsen (Baden) til Ellinge og Kirsten Holck. Deres (eneste?) Datter Kirsten til Gundestrup, der endnu 1579 var ugift, egtede senere Jens Güntelberg. Som Sødskende af Morits Pedersen opføres sammesteds, vistnok helt urigtigt: Hans Pedersen, Jørgen Pedersen, Jens Pedersen og Dorethe Pedersdatter, om hvilke Personer der tildels vil findes Oplysninger ovenfor.

havde udlagt i en Mandebod for afg. Hans Persen 80 Dl., 3 Stykker gyttinske Klæde og $1\frac{1}{2}$ Lest Øl, som de vare Løftingsmænd for, hvortil Jens Pedersen havde mødt og svaret, at han havde arvet sin Broder og derfor ogsaa var villig til at betale sin Andel af Gjælden, naar han blev søgt derfor til sit Værne-thing. For Hans Teiste mødte Lagmanden i Bergen Jacob Jørgensen, der bl. A. anførte, at Hans Teiste ikke var den eneste Arving efter Jens Pedersen, hvorfor han begjærede at Sagen maatte udstaa til samtlige Arvinger bleve stævnte. Hans Teiste blev dog — som nævnt — ved Dommen dømt til at svare til sin Kvotadel af Gjælden.

Af denne Herredagsdom fremgaar det, at Hans Teistes Hustru Brynhilde Benkestoks Moder maa have været en Datter af den i Dommen nævnte *Jens Pedersen* og at saaledes den foran nævnte Lagmand i Stegen Tord (Trondsen) Benkestok til Jordanger, hendes Fader, maa have været gift med en Datter af nævnte Jens Pedersen. Hvem var da denne Jens Pedersen? Ja derom kan der vistnok være megen Tvivl. I Ahnetavler siges det, at Brynhilde Benkestoks Moder skulde høre til en liden norsk Adelsslægt, der gives det underlige Navn: „Skjolderbaand“, hvis Vaaben ifølge Adelslexicon var et delt Skjold, i hvis første Felt en halv Lillie fast paa Delingen med en Rose midt for Lillien og i 2det Felt *to* over hinanden satte *Roser* samt paa Hjelmen 9 Strudsefjer. Nogen Familie, der førte et saadant Vaaben, kjendes imidlertid ikke og det maa derfor vistnok antages, at Vaabenet i nogen Grad er misforstaaet, sandsynligvis fordi det Aftryk eller den Tegning, efter hvilken Gjengivelsen i Adelslexiconet er tagen, har været mindre tydelig, hvad der jo som Regel vil være Tilfældet med gamle Sigilaftryk. Man kunde derfor være meget tilbøjelig til at tro, at Tord Benkestoks Hustru har været af den lille adelige Slægt, der ejede Gaarden Bro i Nordfjord og hvis Vaaben netop var et delt Skjold, i hvis første Felt der var en halv Lillie fast paa Delingen og i andet Felt *to* over hinanden satte *Stjerner* samt tvers over Delingen og ovenpaa Lillien en Slags Knude eller knudelignende Figur, der muligen kunde tænkes

at have givet Slægten det ejendommelige Navn Skjolderbaand, samt paa Hjelman 9 Strudsefær. Dette Vaaben ligner i saa høi Grad det for Slægten Skjolderbaand i Adelslexiconet angivne, at det vistnok er høist sandsynligt, at det er det førstnævnte, man har skullet gjengive. Imidlertid er det vel endda et stort Spørgsmaal, om den i Dommen nævnte Jens Pedersen har hørt til denne Slægt. Der findes nemlig ogsaa en anden liden adelig norsk Slægt, i hvilken de i Dommen nævnte Navne Jens og Hans Pedersen bevislig forekomme og hvis Vaaben ikke er saa forskjelligt fra de to tidligere her beskrevne, at ikke en Feiltagelse let kan tænkes. Det er derhos en Slægt, som i alle Fald oprindelig havde Ejendomme i Nordland og med hvilken det er høist sandsynligt, at Familien Benkestok har havt Forbindelser. Denne Familie er den lille Slægt, der nedstammer fra Peder Amundsen i Tjötten (ikke „Kotten“, som Adelslexiconet har) i Nordland og som i sit Vaaben førte et delt Skjold, i hvis første Felt en halv Ørn fast paa Delingen og i andet Felt en halv Lillie, ligeledes fast paa Delingen, med en Stjerne i det øverste Hjørne og paa Hjelman en Ørnevinge. Dette Vaaben kan vistnok meget let forvexles med det for Familien Skjolderbaand i Adelslexiconet angivne. Ifølge den citerede Herredagsdom skulde Forbindelsen mellem Hans Teiste og Hans Pedersen stille sig saaledes:

Men efter en Herredagsdom af 12. Juli 1599 lader der sig nu opstille følgende Stamtavle over den adelige Slægt paa Tjøttø:

Amund Tørrisen¹⁾

[f. c. 1447.]

Tørris Amundsen [f. c. 1477.]		Peder Amundsen [til Tjøttø] [f. c. 1480.]			
		* ¹⁾ * ²⁾ Hustru Gjerthrud.			
Hustru Anna Tørrisdatter; var 90 Aar gl. 1597. [f. c. 1507.]	Hustru Magdalena Tørrisdatter.	1 Nils	1 [Elisabeth. Nonne. † i Bergen 6. 1 1658.]	2 Hans	2 Jens [*Margrethe Pedersdatter (Kamp?)]
		Hustru Dorethe Pedersdatter til Fladerager. † før 1599. [* ¹⁾ Morten Mikkelsen.] ²⁾ Hans Starup, Borger i Bergen.			
Karen,	Birgitte, [* ¹⁾ 1565 Hr. Jens Pedersen til Os.] * ²⁾ Hr. Christopher Lauritsen til Os.	Adeluds.		To Frillesønner: Knud og Peder, Borgere i Bergen.	

Ved Dommen erholdt Nils Pedersens 3de Døtre Arven efter Hustru Dorethe fremfor Hans Pedersens Frillebørn, og det er vel derfor høist sandsynligt, at begge de i Dommen nævnte Fuldblødre af Hustru Dorethe Pedersdatter Hans Pedersen og Jens Pedersen da forlængst vare afgaaede ved Døden, begge uden at efterlade *ægte* Afkom, hvilket dog ikke udtrykkeligt siges. Dorethe Pedersdatter er derfor formodentlig ogsaa (saaledes som af mig paa Stamtavlen anført) den velbyrdige Hustru Dorethe Pedersdatter, der var gift med Morten Mikkelsen og som 26. August 1573 i Ingeborgtoft i Bergen skiftede Jordegods med velbyrdig Hustru Margrethe, Hans Pedersens Efterleverske (N. Magasin, I. S. 510) og det er neppe rimeligt, at de skulle henhøre til den danske Adelsslægt Baden, som i Aarbogen antaget. Hvis det imidlertid tør ansees sikkert, at den foran omhandlede Slægt er den samme som den, der førte Vaabenet med den halve Ørn og den halve Lillie, hvad der vistnok er utvivlsomt, saameget mere som Iver Hirtsholms norske Vaabenbog under No. 14 netop anfører, at en „Amund Thorisen (c: Tørrisen)“, der fik adelig Frihed „af Kong Hans for sin Manddoms Skyld

¹⁾ Hvad der er sat inden [] er tilføjet af Forfatteren.

og eiede Ringenæs paa Hedemarken,“ førte et Vaaben, i hvis første Felt en naturligfarvet Ørn og i andet Felt en halv Guld-lillie, begge faste paa Delingen, samt paa Hjelmen en Ørnevinge,¹⁾ maa det dog antages, at den paa Tabellen anførte Peder Amundsen har havt flere Børn end de i Dommen nævnte: Nils, Dorthé, Hans og Jens. Den sidste var i saa Fald gift med Find Hansen (Rostvigs) Enke Fru Margrethe Pedersdatter (der kun paa mødrene Side hørte til Familien Kamp) af Samsal paa Hedemarken, der 26. Novbr. 1581 skjænkede sin Datter Anna Findsdatter bl. andet Gods netop den foran nævnte Gaard Ingeborgtoft paa Stranden i Bergen (jfr. N. Magasin, I. S. 510 Noten). I alle Fald havde Peder Amundsen en Datter Elisabeth Pedersdatter, formodentlig af 1ste Egteskab, der var den sidste Nonne i Munkeliv Kloster i Bergen, hvor hun døde 6. Januar 1658 (N. Magasin, I. S. 336 f.). Muligens ogsaa den Cidsille Pedersdatter, der i Iver Hirtsholms Vaabenbog gives et Skjold, der ved en lodret hvid Stolpe er delt i to Dele: i første Felt en halv blaa Lillie i Sølv fast paa Stolpen og i andet Felt en halv Sølvørn i Rødt ligeledes fast paa Stolpen samt paa Hjelmen en halv Lillie, har været en Datter af Peder Amundsen. Forresten tillægges det samme Vaaben, alene med den Forskjel, at Stolpen er grøn, i Birgitte Seblads svenske Vaabenbog en Asmund Quant, „Kong Hanses Kammerjunker i Danmark“, hvorved vel sigtes til den Amund Torstensen (Kamp) af Samsal (der nævnes hos Huitfeldt, II. S. 1000), hvis Datter igjen aabenbart var den Hustru Anna Amundsdatter (jfr. Norske Herredags-Dombøger, Første Række II. S. 41 f.), der først var gift med velbyrdig Mand Peder Svendsen, hvis Datter Margrethe først fik Find Hansen (Rostvig) og senere den foran nævnte Jens Pedersen til Tjøttø og at denne Forbindelse mellem disse

¹⁾ Vaabenet forekommer dog tidligere. Saaledes førte en Bjørn Arnbjørnsen paa Voss 1365 en halv Ørn og en halv Lillie i Vaabenet, hvilket ogsaa Tjostolf Dyrasøn 1356 gjorde (jfr. Saml. t. d. norske Folks Sprog og Hist., IV. 102 og 108, jfr. III. 593 Noten). Ogsaa Geble Pedersen, der var en Søn af en Peder Simonsen fra Helgeland og baade paa fædrene og mødrene Side skal have været af gammel norsk Adel, førte et noget lignende Vaaben.

to Slægter maaske ogsaa har givet Anledning til, at Amund Torstensen fejlagtigt tillægges det nævnte Vaaben.

Hvorvidt Tord Benkestoks Hustru ogsaa i Virkeligheden — som af mig foran formodet — har hørt til den nævnte Adelsfamilie fra Tjøttø eller ei, kan jo være tvivlsomt nok. Men der er unægtelig enkelte Ting i de gamle Ahnetavler, der bestemt synes mig at støtte en saadan Formodning. Naar det saaledes i Fru Maren Staurs Ahner hedder, at Moderen Fru Adeluds Benkestok, der rigtignok der siges at være Datter af en (ganske ukjendt) Anders Benkestok, men som jeg maa antage for ogsaa at være en Datter af Lagmanden Tord Benkestok til Jordanger, skulde være en Datterdatter af en (ligesaa ukjendt) Peder Arnbjørnsen Gran til Melø paa Helgeland, saa synes det mig at ligge nær her at formode, at der ved Peder Arnbjørnsen har været tænkt paa den forannævnte Peder Amundsen til Tjøttø, der jo netop hørte hjemme paa Helgeland, og at man i Ahnetavlen har hoppet over det mellemliggende Led Jens Pedersen.

Til med Adelsaarbogen for 1893 at antage, at Tord Benkestoks Svigerfader Jens Pedersen skulde have hørt til Adelslægten Baden og være en Broder af Mourits Pedersen til Gundestrup foreligger der neppe nogen antagelig Grund. Det er ganske vist saa, at der sandsynligvis maa have været et eller andet Slægtskab eller Svogerskab mellem Morits Pedersen og den Hans Pedersen, for hvem han havde gaaet i Caution, men det kan jo ligesaa godt være paa hans Kones som paa hans egen Side. Det er i alle Fald ikke utænkeligt, at Hans Pedersen kan have været gift med en Søster eller fjernere Beslægtet af Morits Pedersen og at dette er Grunden til, at han har været hans Forlover. Saalænge i alle Fald ikke yderligere Data foreligger, kan man vistnok anse det sikkert, at Tord Benkestoks Hustru maa høre hjemme blandt en mindre fremtrædende *norsk* Adelslægt og ikke i en dansk Slægt, der kun har havt liden Forbindelse med Norge.
